

Paralel Duýduryşlar — Dördünji San

Imanyň Binýatlary we Unutmagyň Howpy: Pygamberlikden we Taryhdan Sapaklar

Jeff Pippenger

2023-08-08

Ol kimi bilime öwreder? we ol kimi taglymata düşündirer? süýtden aýrylanlary we döşden çykarylanlary.

Çünki düzgün görkezme düzgüni görkezmäniň üstüne, düzgün görkezme düzgüni görkezmäniň üstüne; setir setiriň üstüne, setir setiriň üstüne; bu ýerde biraz, ol ýerde biraz bolmalydyr:

Çünki ol bu halka kekeme dudaklar ve başga bir dil bilen sözlär. Olara şeýle diýdi: «Yorulanlara dynç berip biljek dynçlyk şudur; we täzeleniş hem şudur»; ýöne olar gulak asmak islemediler.

Emma Rebbiň sözi olar üçin buýruk üstüne buýruk, buýruk üstüne buýruk; setir üstüne setir, setir üstüne setir; bu ýerde azajyk, ol ýerde azajyk boldy; olar gidip, yza ýykylyp, döwölüp, duzaga düşürilip, tutulyp alynar ýaly. Işaya 28:9–13.

Işanyň bu aýatlaryna Habakkugyň Tablisalarynda gaýta-gaýta ýüzlenildi. Bu ýerde bolsa men diňe häzirki ara alyp maslahatlaşyga goşmak üçin şol öňki aýatlardan bir ýa-da iki noktany gysgajyk belläp geçmeli. Bu bölek bir halky görkezýär; olar synagdan geçip bilmeýärler, çünki olar “gidýärler, yza agýarlar, döwülýärler, duzaga düşýärler we tutulýarlar.” Olar Hudaýyň kimi “öwretmäge”, “bilime” ýa-da “taglymata” “düşündirmäge” synanyşjakdygy baradaky synagdan geçip bilmedik halkdy. Bu synag bilim artmasyna düşünmäge esaslanýardy; şonuň üçin-de ol Danyýel kitabyň on ikinji babynda paýhaslylar bilen erbetleri aýyran şol bir synagdy, sebäbi ähli pygamberler dünýäniň soňuny ylalaşyp yglan edýärler we görkezýärler. Danyýel on ikide “paýhaslylar” düşüňýärler, emma “erbetler” bilimiň artmagyna düşünmeýärler.

Işanyň geçegindäki halk “Rebbiň sözi” bilen synag edildi, emma olar şol sözi “diňlemek islemediler.” Olar tarapyndan ret edilen, hem-de “bilimiň” artmagyna “düşünmäge” mümkinçilik berjek bolan şol aýratyn “Rebbiň sözi” pygamberlik taryhlaryny dogry sazlaşdyrmagyň usulyny kesgitleýän Mukaddes Kitabyň kadysydy. Işanyň geçeginde ýykylyp galanlar pygamberlik taryhyna düşünmek üçin şol setiri “biraz şu ýerden, biraz ol ýerden” gözlemelidigini görkezýän kadany ret etdiler. Olar tarapyndan ret edilen we synagy emele getiren Rebbiň sözi pygamberlik setirlerini dürli ýerlerden saýlap almak, soňra bolsa şol saýlanyp alnan pygamberlik taryhynyň bir setirini şol bir mowzuga degişli beýleki pygamberlik taryhynyň setirleri bilen paralel goýmak usulydy. Şeýle görnüşde setiriň üstüne setir goýmak tagallasynyň üstünlikli bolmagy pygamberlige düşündiriş bermegiň hakyky kadalarynyň ulanylmagyna baglydyr. “Nesihatlar” bolan şol kadalar hem bir ýere jemlenmelidir, çünki olar Mukaddes Kitabyň içinde şu ýerde-de, ol ýerde-de duş gelýär. Işanyň synagdan geçip bilmedik päk gyzlary başaraslyga şonuň üçin duçar bolýarlar:

olar unutmaly däl bolan in möhüm zady — ýagny taryhyň gaýtalanýandygyny — unudýarlar.

“Geljegin öňünde bize gorkmaly hiç zat ýokdur, diňe Rebbiň bizi nähili ýol bilen alyp gelendigini we geçmiş taryhymyzda beren öwredişini unudan ýagdaýymyzdan başga.” Life Sketches, 196.

Hudaý bulaşyklygyň çeşmesi däl, we bu hakykatyň bir daýanç nokady-da, Mukaddes Kitapdaky her bir pygamberiň şol bir pygamberlik çyzygyny görkezýändigidir. Olar şol çyzykdaky birmeňzeş wakalaryň ählisini görmeyärler, emma bu dünýäniň soňundaky wakalaryň hemişe şol bir çyzygydyr. Bu, synag möhletiniň ýapylmagyna alyp barýan wakalarydyr; onuň yzyndan ýedi soňky bela gelýär we olar Mesihniň Ikinji Gelişi bilen tamamlanýar. Bir pygamberiň hekaýasy taryhyň şol çyzygynda Hudaýyň wepaly halky barada bolup biler, emma başga bir pygamberiň şaýatlygy Hudaýyň wepasyz halky, ýa-da Amerikanyň Birleşen Şatlary, Watikan, Birleşen Milletler Guramasy, ýeriň täjirleri ýa-da Yslam barada bolup biler, ýöne ol hemişe şol bir çyzykydyr.

Malakynyň Ylýas baradaky habary, şeýle hem Ylham kitabynyň birinji, on dördünji we on sekizinji bablarynda beýan edilen habarlar, hem-de Daniýel on birinji we on ikinji bablarynyň habary hut şol bir habardyr. Olaryň ählisi bir taryhyň şol bir ugrudyr, ýöne her biriniň bu hekaýa goşýan özboluşly aýratyn goşandy bardyr.

Şol aýratyn habaryň baryp ýatan derejede umumy düşnülmeýän tarapy, onuň diňe adamzat synag möhletiniň tamamlanmagyna juda az wagt galanda Hudaýyň halkyna aýan edilýändigidir. Aýratyn habaryň hemişe synag möhletiniň ýakynda tamamlanjakdygy barada duýduryş berýändigini bilip, biz indi Bibliýada synag möhletiniň tamamlanmagynyň belki-de in äýdyň mysalyňa serederis.

Zalymlyk edýän, goý, mundan beýläk hem zalymlyk etsin; haram bolan, goý, mundan beýläk hem haram bolsun; adyl bolan, goý, mundan beýläk hem adyl bolsun; mukaddes bolan, goý, mundan beýläk hem mukaddes bolsun. Ylham 22:11.

Synag möhletiniň tamamlanandygy ýokardaky mukaddes ýerde on birinji aýatyň sözleri bilen yglan edilmezden ozal, Ylham kitabýndan Hudaýyň hyzmatkärlerine açylan aýratyn duýduryş beriji pygamberlik habary bolmalydyr.

Ol maňa şeýle diýdi: «Bu kitabyň pygamberlik sözlerini möhürleme, çünki wagt golaýlap gelendir. Zulm edýän ýene zulm etsin; nejis bolan ýene nejis bolsun; dogry adam ýene dogrylyk etsin; mukaddes bolan ýene mukaddes bolsun». Ylham 22:10, 11.

Ýedi soňky bela ýetmezinden edil öň, Hudaýyň halky tarapyndan ykrar ediljek aýratyn pygamberlik habary bolmalydyr. Haçan-da şol “wagt golaý gelende”, möhürlenlen “bu kitabyň pygamberligi” (Ylham kitabýndaky pygamberlik) açylmalydyr. Ylham kitabýnda möhürlenlen ýeke-täk pygamberlik ýedi gümmürdiniň pygamberligidir.

Soň men asmandan inip gelýän başga bir gudratly perişdäni gördüm; ol bulut bilen geýindirilen eken, onuň başynyň üstünde älemgoşar bardy, ýüzi bolsa edil gün ýalydy, aýaklary hem ot sütünleri kimindi. Onuň elinde açyk kiçjik bir kitap bardy; ol sag aýagyňy deňziň üstünde, çep aýagyňy bolsa ýeriň üstünde goýdy, hem-de ýolbars arlaýan ýaly güýçli ses bilen gygyryp aýtdy; ol gygyryp aýdandan soň, ýedi ýyldyrym öz seslerini çykardy. Ýedi ýyldyrym öz

seslerini çykaryp bolanda, men ýazjak bolupdym; emma asmandan maňa şeýle diýýän bir sesi eşitdim: “Ýedi ýyldyrymyň aýdan zatlaryny möhürle-de, olary ýazma.” Ylham 10:1–4.

Adam synagy gutarmanka birneme öň, “wagt golaýdyr” diýlen mahalynda, “tiz wagtda bolup geçmeli zatlary” görkezýän Mukaddes Kitabyň aýratyn bir hakykaty açylar. Ylham kitaby onunjy bapdaky gudratly Perişde — Arslan dek gygyryp seslenen Isa Mesihdir.

Ýahýanyňa görkezme beren gudratly perişde Isa Mesihniň Özünden başga hiç kim däl. Onuň sag aýagyny deňziň, çep aýagyny bolsa gury ýeriň üstüne goýmagy, Şeýtan bilen beýik göreşiň ahyrky sahnalarynda Onuň ýerine ýetirýän paýyny görkezýär. Bu ýagdaý Onuň bütün ýer ýüzüniň üstündäki in ýokary güýjüni we ygtyýaryny aňladýar. Bu dawa asyrdan asyra barha güýçlenip, has tutanýerlilik bilen dowam edip geldi we garaňkylygyň güýçleriniň ussatlyk bilen edýän işi öz in ýokary derejesine ýetjek jemleýji sahnalara çenli hem şeýle dowam eder. Şeýtan, erbet adamlar bilen birleşip, hakykaty söýmegi kabul etmeýän tutuş dünýäni we ýygnaclary aldar. Emma gudratly perişde üns talap edýär. Ol batly ses bilen gygyrýar. Ol hakykata garşy çykmak üçin Şeýtan bilen birleşenlere Öz sesiniň güýjüni we ygtyýaryny görkezmelidir». The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 971.

Ahyrynda “Şeýtanyň” aldawyna düşýän “ybadathanalar” “hakykatyň” söýgüsini kabul etmänlikleri sebäpli aldanylýarlar. White uýanyň ýaňy-ýakynda ýüzlenen 2 Selaniklilere degişli parçadaky “hakykat” sözi, “hakykat” diýip terjime edilýän we üç ýewreý harpdan düzülen, Alfa bilen Omeganı aňladýan ýewreý sözünden gelip çykan esasy grek sözidir. Mesihniň häsiýetiniň bir aýratynlygyny aňladýan ilkinji agzalma düzgünine bagly hakykatyň ret edilýän hakykatdygyny we munuň netijesinde güýçli azgynlyga sebäp bolýandygyny görkezýän haýsydyr bir Mukaddes Kitap delili barmy?

Indi, eý doganlar, Rebimiz Isa Mesihniň gelişi we biziň Onuň huzuryna ýygnaalmagymyz hakda sizden haýyş edýäris: Mesihniň günü gelip ýetipdir diýen manyda ne ruh arkaly, ne söz arkaly, ne-de biziň tarapymyzdan gelen ýaly görkezilen hat arkaly aňňynda tiz sarsmaň we howsala düşmäň. Hiç kim sizi hiç hili ýol bilen aldamasyn; çünki ilki ýüz öwürme bolmasa we günä adamy, heläkçilik ogly aýan edilmese, şol gün gelmez. Ol garşy çykýan we Hudaý diýlip atlandyrylýan ýa-da ybadat edilýän ähli zadyň üstünden özüni beýgeldýän kişidir; şeýlelikde ol Hudaý hökmünde Hudaýyň ybadathanasynda oturyp, özüni Hudaýdygyny görkezýär. Men heniz siziň ýanyňyzda wagtyň size bu zatlary aýdandygymy ýatlamaýarsyňyzmy? Indi bolsa onuň öz wagtynda aýan edilmegi üçin nämäniň päsgel berýändigini bilýärsiňiz. Çünki bikanunlygyň syry eýýäm işläp dur; diňe häzir päsgel berýän kişi ýolundan aýrylýança päsgel berer. Şondan soň şol Lawsyz aýan ediler; Reb ony Öz agzynyň demi bilen ýok eder we Öz gelişiniň şöhle-şuglasy bilen heläk eder. Onuň gelişi Şeýtanyň işi boýunça ähli gudrat, alamatlar we ýalan täsinlikler bilen, hem-de heläk bolýanlarda ähli zalymlyk aldawlary bilen bolar; sebäbi olar halas bolmaklary üçin hakykatyň söýgüsini kabul etmediler. Şonuň üçin Hudaý olara güýçli azgynlygy iberer, şeýdip olar ýalana ynansynlar; şeýlelikde hakykata ynanman, emma adalatsyzlykdan lezzet alanlaryň hemmesi höküm edilsin. 2 Selanikliler 2:1–12.

Selaniklilere degişli bu bölek Habakkugyň Tablisalarynda ençeme gezek ele alyndy, şonuň üçin şu pursatda diňe gysgaça bellik etmek bilen çäklenýäris. Waýt uýanyň “Şeýtanyň täsin işi” diýip atlandyrylan zady, Pawlusyň “Şeýtanyň işi, ähli güýç, alamatlar we ýalan gudratlar bilen” diýýän zadydyr. Waýt uýa bilen Pawlus tarapyndan görkezilen aldawly iş Amerikanyň Birleşen Ştatlarynda ýekşenbe kanunyndan başlanýar.

“Hudaýyň kanunyny bozup, Papalygyň düzgünini mejbury ornaşdyrylan karar arkaly milletimiz özüniň adalatdan doly ýüz öwürmegine getirer. Protestantizm şol uçurymyň üstünden elini uzadyp, Rim häkimiýetiniň elini tutanda, jümmüşiniň üstünden aşyp, Spiritualizm bilen el gysyşanda, şol üç taraplaýyn birleşigiň täsiri astynda ýurdumyz Protestant we respublikan dolandyryş hökmünde öz Konstitusiýasynyň her bir ýörelgesini ret edip, papalyk ýalanlarynyň we azgynlyklarynyň ýaýramagy üçin şert döreder; şonda biz Şeýtanyň ajaýyp işleriniň başlan wagtynyň gelendigini we ahyryň ýakyndygyny bilip bileris.” Testimonies, 5-nji tom, 451.

Selaniklilere yazylan bu parçasynyda, biz garap geçýän ýerde, Pawlus dünýäniň ahyryndaky papany dört dürli at bilen kesgitleýär. Papa “günä adamy”, ol “heläkçiligiň ogly”, ol “kanunsyzlygyň syry” hem-de “şol Erbet”dir. Pawlus bu dört atdan başga-da papa barada birnäçe beýleki häsiýetleri berýär; çünki ol bize, (Pawlusuň döwründe heniz geljekde bolan) papanyň “öz wagtynda äşgär ediljekdigini” habar berýär.

Papa “öz wagtynda aýan edilerdi”; bu, Injildäki ýeke-täk hakykat bolmasa-da, iň aýdyň injili subutnamadyr; Rim ybadathanasynyň papasynyň Injil pygamberligindäki antihristdigini görkezýän iň aýdyň injili hakykat, Injilde papalygyň ýer ýüzüne höküm sürjek “wagtyny” kesgitleýän ýedi dürli we göni salgylanma arkaly berkidilýär; hut adamzadyň Garaňky Asyrlar diýip atlandyrylan şol “wagty”. Injil, papany papalyk hökmünde 538-nji ýyldan 1798-nji ýyla çenli papalygyň dünýäni dolandyryjak takyk “wagt” döwrüni gaýtalap kesgitlemek arkaly aýan edýär. Pawlus onuň öz wagtynda aýan ediljekdigini aýtdy.

Pawlus hem papanyň “özüni garşy goýup, Hudaý diýlip atlandyrylýan ýa-da sežde edilýän zatlaryň hemmesinden ýokary göterýändigini; şeýlelikde, Hudaý hökmünde Hudaýyň ybadathanasynda oturyp, özüni Hudaýdygyny görkezýändigini” hem bildirýär. Bu, beýleki zatlar bilen birlikde, Mukaddes Kitabyň pygamberliklerindäki antihristiň dini bir nyşandygyny görkezýär. Ol Gitler ýa-da Isgender Zulkarneýin däldir. Bu, papanyň şahsyýetini has-da daraldýar, çünki ol diňe bir dini zalym däl, eýsem Hudaýyň ybadathanasynyň içinde bolandygyny öňe sürýän dini zalymdyr. Antihrist özüniň hristian ybadathanasynyň içinde oturandygyny öňe sürýär.

Pawlus bilen Danyýele görä, papa özüniň aç-açan Hristian diýip ykrar edilýän ybadathanasynda bolanda, Hudaýyň tagtynda oturmagy we ähli zatlardan beýgeldilmegi islän Şeýtanyň häsiýetini ýüze çykarýar. Men Pawlus we Danyýel diýýärim, çünki Mukaddes Kitap baradaky teswirçileriň köpüsi Pawlus papanyň häsiýetleriniň biriniň onuň doly nebisjeňdigini görkezende, Pawlusyň diňe Danyýeliň papany suratlandyryşyndan sitata getirendigini ykrar edýärler; Danyýeliň on birinji babynda ol ýerde şeýle ýazylýar:

“Patyşa öz islegine görä hereket eder; ol özüni beýgeldip, her bir hudaýdan ýokary tutar we Hudaýlaryň Hudaýyna garşy geň-taň zatlary sözlär; hem-de gazap tamam bolýança rowaçlanar; çünki bellenen zat ýerine ýetiriler. Daniýel 11:36.

Pawlus papanyň narsissistik häsiýetine ýüzlenende, Danyýeliň aýatyny mazmunlaýyn gaýtalap, hut papanyň “Özüni garşy goýup, Hudaý diýlip atlandyrylýan ýa-da ybadat edilýän zatlaryň hemmesinden özüni beýgeltýändigini; şeýlelikde Hudaý hökmünde Hudaýyň ybadathanasynda oturyp, özüniň Hudaýdygyny görkezýändigini” aýdýar. Papalygyň häsiýetini görkezýän Danyýeldäki bu aýat, şeýle hem papalygyň antihristdigini “aýan etmek” üçin niýetlenen “wagta” hem salgylanýar, çünki ol papalygyň “gahary tamamlanýança” “ösjekdigini” aýdýar.

“Gaharyň” döwri 1798-nji ýylda tamamlandy; şeýlelikde, bu aýatda Daniýel (bu, Daniýel we Ylham kitaplarynda 1260 ýyllyk taryhyň ýatlanan ýedi göni ýeriniň biri bolmasa-da), şonda-da papalyk häkimiýetini göni görkezýär hem-de onuň, Ýahýanyň atlandyryşy ýaly, 1798-nji ýylda “öldüriji ýara” alandygyny belleýär. Şeýlelikde, bu aýat papalyk dolandyryşynyň dowamlylygyny görkezmese-de, onuň hökümdarlyk döwriň ahyryny görkezýär.

Bu bölekde Pawlus hem 538-nji ýylda papalygyň dünýäni öz gözegçiligine almagyna böwet boljak bir güýji görkezýär; çünki ol ýazan Selaniklileriň eýýäm şu aýratyn hakykaty bilýändiglerini aýdypdy. Ol şeýle soragy berýär: “Men heniz siziň araňyzda wagtym, size şu zatlary aýdandygymy ýadyňyzda saklamaýaňyzmy?” Ol olara eýýäm “näme böwet bolýandygyny” (ýagny, nämäniň papalygy saklaýandygyny), onuň “öz wagtynda aýan edilýänçä” bilýändiglerini ýatladýar. Papalygyň dünýäni öz gözegçiligine almagynyň önüni alan we ondan ön gelen güýç, Pawlus bu haty ýazanda dünýäniň üstünden höküm sürýän güýçdi. Ol butparaz Rimdi. Pawlus, papalygyň dünýäni öz gözegçiligine almagy üçin, butparaz Rimiň “ýoldan aýrylmalydygyny” ýazdy.

Şu düşünje Uilýam Milleri Daniýel kitabynda “gündelik” diýip nyşanlanan güýjüň butparaz Rimdigini ykrar etmäge getirdi. Adventizm gurluşynyň, şonuň üçinem Uilýam Milleriň pygamberlik baradaky ähli düşüňjeleriniň, onuň Daniýel we Ylham kitaplaryna düşünişine esaslanandygyny, şeýle hem şol iki kitabyň butparaz Rimiň we papalyk Rimiň iki weýran ediji güýjüne degişli bolandygyny kabul edýär. Selaniklilere ýazylan parçada Miller, eýýäm bilýän ýagdaýynda (öz döwründäki her bir protestantyň bilşi ýaly, papanyň antihristdigini), butparaz Rimiň papalyk häkimliginden ön gelen taryhy güýçdigini ykrar edende, hem-de Pawlusyň papalyk ýer ýüzüniň tagtyna çykmazyndan ön butparaz Rimiň aýrylmalydygyny aýdandygyny göreňde, muny soňra Daniýel kitaby we “gündelik” bilen baglanyşdyrdy; çünki ol ýerde “gündeligiň” papalyk dünýäni öz ygtyýaryna almazdan ön “aýrylmalydygy” üç gezek ýatlanýar. Pawlusyň şaýatlygy Milleriň butparaz Rimiň Daniýeliň “gündeligi” bolandygyny görmegine mümkinçilik berdi, şondan soň ol Daniýeliň iki weýran ediji güýjüniň butparaz we papalyk Rimdigini ykrar edip bildi. Bu hakykat Millerçi hereketiň düýbünü emele getirýär. Adventizm häzirki wagtda, elbetde, Milleriň işini ret edýär, emma olar şonda-da Milleriň Daniýeldäki “gündeligi” baradaky düşüňjesiniň nähili kemala gelendigine degişli şu umumy synyň, Pawlusyň papalyk güýjüň ýüze çykmagyny ol aýrylýança “saklaýar” diýýän güýjüň butparaz Rimdigini görkezýändiginiň, Milleriň bu meseleler baradaky pikirlenişiniň dogry seljermesidigine henizem düşüňýärler.

Danyýl kitabyndaky “hemişelik” diýen hakykatyň, Danyýlyň harabaçylygyň nejisligi hökmünde görkezýän papalyk Rimi patyşalygyndan öň gelen butparaz Riminiň nyşanydygyna düşüňip, Miller soňra Mukaddes Kitap pygamberligindäki patyşalyklar bilen baglanyşykly pygamberlik wagtlaryny tanap bildi; onuň akyly bu düşüňjelere açylanda, ol Adventizmiň esaslaryny düžýän hakykatlaryň bir toparyny jemledi. Şol hakykatlar 1843 we 1850-nji ýyllardaky ilkinji pioner çyzgylarynyň iki tablisasynda berk orun aldy. Şol hakykatlar Adventizmiň binýadydyr we olar “wagtyň” ykrar edilmegine esaslanypdyr. Esaslaryň haçan goýlandygynyň taryhy Habakkugyň Tablisalarynda esasy ara alnyp maslahatlaşylyan mesele bolup durýar.

Habakkukyň Tablisalarynda görkezilmeyän zat şudur: wagta esaslanan binýatlar, soňky nesliň binýatlar hökmünde şekillendirilen hakykatlaryň bardygyny tanamagy üçin zerur bolan görnüşü üpjün edýän bir gurluşy emele getirdi. Ilkinji hakykat bardy, ol binýada goýlan iň ilkinji daşdy, ýöne Daniel kitabyndaky “gündelik” Milleriň ilkinji hakykaty däl. Milleriň gurmak üçin galdyrylan binýadyndaky ilkinji daşa öwrüljek hakykat Levililer ýigrimi altydaky “ýedi wagt” boldy, emma “gündelik” hakykaty bolmadyk bolsa, Miller ilkinji perişdäniň habaryny beýan etmek üçin tanamaly bolan pygamberligiň gurluşyny tanap bilmezdi. Onuň gurluşy pygamberligi iki weýran ediji güýjüň nukdaýnazaryndan goýýardy. Miller aždahany (butparaz Rim) we haýwany (papalygy) nazara alýardy. Üçünji perişde aždaha (Birleşen Milletler Guramasy), haýwana (papalyk), hem-de ýalan pygambere (Amerikanyň Birleşen Ştatlary) ýüzlenýär.

Eger bir adam Milleritler tarapyndan iki mukaddes öndebaryjy çyzgyda öňe sürülen wagt baradaky pygamberlikleriň ählisini — käbirini däl, eýsem ählisini — kabul etse, onda ol adam şol hakykatlary hut özi şahsy taýdan derňäp görmäge borçly bolar. Eger sen olary hiç wagt barlamadyk bolsaň, olary nädip kabul edip bilersiň? Eger esasy hakykatlary derňeyän şol adamlar, şol hakykatlary synap görmek meselesini öz şahsy jogapkärçiligi edip alsalar we şondan soň şol hakykatlaryň ählisini kabul etseler, onda olar gumuň üstünde däl-de, Gaýanyň üstünde guran bolarlar.

Goý, Sionyň diwarlarynda Hudaýyň garawullary bolup duranlar, halkyň öňündäki howplary öňünden görüp bilýän adamlar bolsunlar,—hakykat bilen ýalňyşy, dogrulyk bilen nädogrulygy tapawutlandyryp bilýän adamlar.

“Duýduryş geldi: 1842-nji, 1843-nji we 1844-nji ýyllarda gelen habardan bäri gurup gelýän imanymyzyň binýadyny sarsdyrjak hiç zadyň aralaşmagyna ýol berilmeli däl. Men bu habaryň içindedim, şondan bäri-de Hudaýyň bize beren nuruna wepaly bolup, dünýäniň öňünde durup gelýärim. Biz her gün yhlasly doga bilen Rebbi gözläp, nur agtarýan mahalymyzda aýaklarymyz ýerleşdirilen meýdançadan aýaklarymyzy çekmegi niýet edenok. Siz meniň Hudaýyň maňa beren nurundan ýüz öwürüp biljekdigimi pikir edýärsiňizmi? Ol Ebedilik Gaýasy ýaly bolmalydyr. Ol maňa berlen gününden bäri maňa ýol görkezýär.”
Review and Herald, 1903-nji ýylyň 14-nji apreli.

Milleritler döwrüniň taryhyndaky wagt pygamberliklerini eşitjek bolanlaryň olary seljermekleri üçin, wagt pygamberlikleri arkaly görkezilen taryhy döwürlere nazar salmak hereketi zerurdyr. Bu, wakalary wagt çyzygynyň üstünde şekillendirmek işini aňladýar. Pygamberligi öwrenýän bir talyp, Milleritler tarapyndan Mukaddes Kitapdan kesgitlenen we şondan soň taryhy ýazgy arkaly

tassyklanan bu pygamberlik döwürlerini göz önünde tutýan derňew derejesine ýetende, wagt pygamberliginiň başyndaky taryhyň şol bir pygamberligiň ahyryndaky taryhy nyşanlaýyn taýdan öňden beýan edýändigini tanamaga ukyply bolar. Şol gözyetimden ugur alyp, talyp taryhyň gaýtalanýandygyny öwrenmelidir. Şeýle düşünje berkidilenden soň, ol Isanyň ahyry başlangyç arkaly şekillendirýändigini hem görmelidir.

Dünýäniň ahyryny “ybadathananyň gurulmagy” hökmünde beýan edýän pygamberlik hatarynyň çyzyginden hem, okuwçy binýadyň üstünde gurulýan ybadathana goýulýan ahyrky baş daşyň bardygyny bilmelidir. Ol Milleriň ýüze çykarmak üçin ulanylan ybadathana binýadynyň (ol Isa Mesihi aňladýar, çünki Isa Mesihden başga goýlup bilinjek hiç bir binýat ýokdur) pygamberlik wagtynyň üstünde gurlan binýat bolandygyna düşünmelidir. Isa soňuny başlangyç arkaly görkezýändigi sebäpli, okuwçy baş daşyň, ýagny ybadathanadaky ahyrky daşyň hem binýat bilen meňzeşlikde bolmalydygyny görmelidir. Miller üçin ybadathananyň binýady pygamberlik wagtydy, emma şol binýat muňa garamazdan Isa Mesihiň Özüdi.

Maňa berlen Hudaýyň merhemetine görä, men dana ussat gurluşykçy hökmünde binýady goýdum, beýlekisi onuň üstünde gurýar. Emma goý, her kim onuň üstünde nähili gurýandygyna seresap bolsun. Çünki goýlan binýatdan, ýagny Isa Mesihden başga hiç kim başga binýat goýup bilmez. 1 Korinfililer 3:10, 11.

Pawlus öz işini, özi binýadyny ýa-da başlangyjyny goýan ybadathananyň gurulmagy hökmünde kesgitleýär. Ol başga milletlere iberilen resulydy we mesihi ýygnaýyň binýadynyň goýulmagynda ulanyldy. Şol bir parçanyň içinde Pawlus biziň bedenlerimiziň hem Mukaddes Ruhun ybadathanasydygyny kesgitleýär. Şeýle hem Süleýmanyň ybadathanasy we çölde bolan mukaddes ýer bar; olaryň hemmesiniň hem binýady bolup, olaryň hemmesi Isa Mesihiň hökmünde görkezilýär. Milleriň gurmak üçin ulanylan binýady Adventizmiň ybadathanasydy, we şol ybadathananyň binýady, gürrüňsiz, Isa Mesihi; emma has takygy, ol ruhy we pygamberlik häsiýetli materiallar bilen gurulýan ybadathanadyr.

Şonuň üçin hem iň ýokarky daş Isa Mesihi bolmalydyr, ýöne şol iň ýokarky daş baş we esasy pygamberlik düzgünini hem öz içine almalydyr, çünki Milleriň Milleritleriň baş düzgünü bolan “bir gün bir ýyl” ýörelgesini öz içine alýan düzgünler toplumy berildi. Şol düzgün bolmasa, wagt pygamberliginiň ykrar edilmegi ýokdur, şonuň üçin hem hiç hili binýat ýokdur. Ahyrda hem Isa Mesihi (Binýady) aňladýan, Ysa Mesihiň Ylhamyny berkarar edýän düzgünler toplumynyň içindäki baş düzgün bolan oňa laýyk bir garşylykly nusga bolmalydyr. Bu düzgün, elbetde, başlangyçdan ahyry ygylan edýän Mesihiň häsiýetiniň sypatyny görkezýän “ilkinji agzalma” düzgünidir.

2 Selanikliler’de, kurtulabilmeleri için hakikatin sevgisini kabul etmeyenler, Eski Ahit’te “hakikat” diye çevrilen ve üç harften oluşan İbranice kelimedden türetilmiş Grekçe bir kelimenin temsil ettiği hakikati reddettiler. Yalan’a iman ettikleri için kuvvetli bir aldanişa uğrayan topluluk, iki kutsal levha üzerinde temsil edilen Adventizmin temelleri olan eski yollara dönmeyi reddetti. Böylece, bir süredir ele almakta olduğumuz pasajda şöyle denilmektedir:

Ýuhannese görkezme beren kuwwatly perişde Isadan Mesihden başga hiç kim dälidi. Onuň sag aýagyny deňziň, çep aýagyny bolsa gury ýeriň üstünde goýmagy, Şeýtan bilen bolan beýik göreşiň jemleýji sahnalarynda ýerine ýetirýän paýyny görkezýär. Bu ýagdaý Onuň бүтін ýer ýüzüniň üstündäki in ýokary gudratyny we ygtyýaryny aňladýar. Bu göreş asyrlardan asyrlara barha güýçlenip, has aýgtyly häsiýet alyp geldi we garaňkylygyň güýçleriniň ussatlyk bilen alyp barýan işi in ýokary derejesine ýetjek jemleýji sahnalara çenli hem şeýle dowam eder. Şeýtan, erbet adamlar bilen birleşip, hakykatyň söýgüsini kabul etmeýän бүтін dünýäni we ybadathanalary aldar. Emma kuwwatly perişde üns talap edýär. Ol belent ses bilen gygyrýar. Ol hakykata garşy durmak üçin Şeýtan bilen birleşenlere Öz sesiniň güýjüni we ygtyýaryny görkezmelidir.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 971.

Öňki bölekde “hakykatyň söýgüsini kabul etmedik ýygnaklar” diýlip atlandyrylanlar, Danyýeliň we Mattaň erbet hem akylsyz gyzlarydyr; Amos 8:12 olaryň Hudaýyň in soňky duýduryş habaryny giç bolanda gözläp başlamajaklaryny däl-de, gözläp başlajakdyklaryny görkezýär. Giçdir, sebäbi olar Adventizmiň binýatlary baradaky ýalana ynandylar. Adventizm ilki şol ýalany öz içine siňdirip başlamagyny 1863-nji ýylda başlady, şondan soň bolsa onuň barýan ugry başdan-aýak diňe pese gaçmak boldy.

Ýazjak bolýan zadym, megerem, бүтінleý subýektiwdir, emma 1863-nji ýyldan bäri Adventizme haýsy täze pygamberlik nury girizildi? Ellen Waýt Jones bilen Waggoneriň 1888-nji ýyldaky habary barada munuň özi ençeme ýyllardan bäri özünün wagyz edip gelen habarydygyny aýdýar. Olaryň habary 1888-nji ýylda Adventizm üçin täze we geň galdyryjy ýaly eşidilen bolmagy mümkin, ýöne bu täzelik hem-de geň galdyryjy täsir täze bir habardan däl-de, eýsem 1863-nji ýyldan bäri Hudaýyň halkynyň üstüne çöküp başlan bir körlükden döredi.

Ellen Waýt 1863-nji ýyldan öň Adventizmi Laodikiýanyň ýagdaýynda diýip kesgitledi, şonuň üçin Laodikiýanyň körlügi eýýäm 1863-nji ýyldan öň Adventizmiň üstüne aralaşyp başlapdy; emma 1863-nji ýylda ybadathana Lewiler 26-daky “ýedi wagt” baradaky hakykaty, ýagny Milleriň açan in ilkinji “wagt pygamberligini”, resmi taýdan bir gyra goýdy. 1863-nji ýyldan bäri Adventizmde ýüze çykan hiç hili pygamberlik nury bolmandyr! Näme üýtgedi?

Pygamberlik wagtynyň üstünde gurlan we Isa Mesihi aňladýan ybadathana binýadynyň in ilkinji daşy, 1863-nji ýylda Adventizm tarapyndan bir gyra goýuldy. Miller tarapyndan ybadathana binýadyna goýlan ilkinji daş — Daniel kitabynda Mesih tarapyndan, Özüni “ajaýyp sanawçy” bolan Palmoni hökmünde görkezmek bilen beýan edilen wagta esaslanan daş — ret edildi we bir gyra goýuldy. Milleriň ýüze çykaran in ilkinji daşy...

„Mesihi ret edilen daşyň pygamberçiligini getirende, Isa Mesihiň Ysraýylyň taryhynda hakykatda bolup geçen bir waka ýüzlendi. Bu waka birinji ybadathana gurluşygy bilen baglanyşyklydy. Ol Mesihiň ilkinji gelişi döwründe aýratyn derejede degişli bolup, ýehudylara aýratyn güýç bilen täsir etmeli bolsa-da, biziň üçin hem bir sapagy öz içine alýar. Süleýmanyň ybadathanasy gurlanda, diwarlara we düýbüne niýetlenen äpet daşlar doly taýýar görnüşde daş käninden taýýarlanylady; olar gurluşyk ýerine getirilenden soň, olaryň üstünde hiç bir gural ulanylmaly däl; işçiler diňe olary öz ýerinde goýmalydylar. Düýp üçin adatdan daşary uly we üýtgeşik görnüşli bir daş getirilipdi; emma işçiler oňa hiç ýer tapyp bilmediler we ony kabul

etmek islemediler. Ol ulanylman, ýolda ýatyrka olara päsgelçilik bolup görünýärdi. Şeýlelikde ol uzak wagtlap ret edilen daş bolup galdy. Emma gurluşykçylar burç daşy goýuljak ýerine ýetende, olar şol aýratyn ýere laýyk geljek, üstüne düşjek uly agramy göterip biljek, ýeterlik ululykda, berklikde we dogry şekilli daş tapmak üçin uzak wagtlap gözleg etdiler. Eger olar bu möhüm ýer üçin paýhassyz saýlaw etseler, onda tutuş binanyň howpsuzlygy howp astyna düşerdi. Olar günün, aýazyň we tupanyň täsirine garşy durup biljek bir daşy tapmalydylar. Dürli wagtlarda birnäçe daş saýlanypdy, emma äpet agramlaryň basyşy astynda olar döwölüp, böleklere bölünip gidipdi. Beýleki daşlar bolsa howanyň duýdansyz üýtgemeginiň synagyna çydap bilmändi. Emma ahyrsoňy uzak wagtlap ret edilen daşa üns çekildi. Ol howa, gün we tupana sezewar bolupdy, emma onda iň ownuk jaýrygam ýüze çykmandy. Gurluşykçylar bu daşy gözden geçirdiler. Ol birinden başga ähli synaglara çydapdy. Eger ol güýçli basyşyň synagyna hem çydas, ony burç daşy hökmünde kabul etmegi karar etdiler. Synag geçirildi. Daş kabul edildi, özüne bellenen ýerine getirildi we takyk laýyk gelýändigini mälim boldy. Pygamberlik görnüşinde Işaya bu daşyň Mesihiň nyşanydygy görkezildi. Ol şeýle diýýär:“

“Rebbi goşunlaryň Hudaýy bolan Rebbiň Özünü mukaddes hasaplaň; goý, Ol siziň gorkyňyz bolsun, goý, Ol siziň howatyr duýýan Zatyňyz bolsun. Ol mukaddes ýer bolar; emma Ysraýylyň iki öýi üçin bütremäniň daşy we päsgelçiligiň gaýasy, Iýerusalimiň ýaşajylyary üçin duzak we tor bolar. Olaryň köpüsi bütredýär, ýykylar, döwler, duzaga düşer we tutulyp alnyp gidiler.” Pygamberlik görnüşinde ilkinji gelişe eltelenen pygambere, Mesihe Süleýmanyň ybadathanasyndaky baş burç daşy bilen baglanyşykly çemeleşmäniň nyşanlandyran synaglary we barlaglary başdan geçirmelidigi görkezilýär. “Şonuň üçin Hökümdar Reb şeýle diýýär: Ine, Men Sionda esas üçin bir daş goýýaryn, synalyp görülen daş, gymmatly burç daşy, berk esas; oňa iman eden howsala düşmez.” Işaya 8:13–15; 28:16.”

“Çäksiz paýhasynda Hudaý binýadyň burç daşyny saýlady hem-de ony Özi goýdy. Ol ony ‘ygtybarly binýat’ diýip atlandyrdy. Bütün dünýä öz ýüklerini we gaýgy-gamlaryny onuň üstüne goýup biler; ol olaryň hemmesine döz geler. Olar onuň üstünde doly howpsuzlyk bilen gurup bilerler. Mesih ‘synalyp görülen daşdyr’. Oňa bil baglaýanlary Ol hiç wagt lapykeç etmeýär. Ol her bir synagy çekip geçdi. Ol Adamyň günäsiniň agramyna, hem-de onuň nesilleriniň günäsine döz geldi we ýamanlygyň güýçlerinden hem artdyryp ýeňiji bolup çykdy. Ol toba edýän her bir günäkär tarapyndan Öz üstüne ýüklenen ýükleri göterdi. Mesihe günäli ýürek ýeňillik tapdy. Ol ygtybarly binýatdyr. Ony öz daýanjy edýänleriň hemmesi kämil howpsuzlykda rahatlanýar.”

Işanyň pygamberliginde Mesih hem ygtybarly binýat, hem-de bütreme daşy diýlip yglan edilýär. Mukaddes Ruhun ylhamy bilen ýazan resul Petrus, Mesihiň kimler üçin binýat daşy, kimler üçin bolsa päsgelçilik gaýasy bolýandygyny aç-açan görkezýär:

“Eger siz Rebbiň mylaýymdygyny dadyp gören bolsaňyz. Oňa gelin: Ol adamlardan ýüz dönderilen bolsa-da, Hudaý tarapyndan saýlanyp alnan we gymmatly diri daşdyr. Siz hem diri daşlar hökmünde ruhy öý bolup bina edilýärsiňiz, mukaddes ruhanylyk bolup, Isa Mesih arkaly Hudaýa makbul ruhy gurbanlyklary hödürlemek üçindir. Şonuň üçin hem Mukaddes Ýazgyda şeýle diýilýär: Ine, Men Sionda saýlanyp alnan, gymmatly bir baş burç daşyny goýýaryn; Oňa iman eden utanja galmaz. Şeýlelikde, iman edýän sizler üçin Ol gymmatlydyr; emma boýun

egmeýänler üçin gurluşykçylaryň ret eden daşy şol burçuň başy boldy, бүдremäге sebäp bolan daş we päsgel berýän gaýa boldy; olar Söze бүдreyärler, sebäbi boýun egmeýärler.’ 1 Petrus 2:3–8.”

Iman edýänler üçin Mesih berk binýatdyr. Bular Gaýanyň üstüne ýykylyp, döwlenlerdir. Bu ýerde Mesihe boýun bolmak we Oňa iman etmek görkezilýär. Gaýanyň üstüne ýykylyp döwürmek — öz-özünü aklamakdan ýüz öwürmek, çaga ýaly pesgöwünlilik bilen Mesihe gelmek, günälerimize toba etmek we Onuň bagyşlaýjy söýgüsine iman etmektir. Şeýle-de bolsa, biz imanyň we tabynlygyň üsti bilen binýatymyz hökmünde Mesihe gurýarys.

“Bu diri Daşyň üstünde ýahudylaram, başga milletlerem deň derejede gurup bilerler. Ine, ynamly görnüşde gurup biljek ýeke-täk binýadymyz şudur. Ol hemmeler üçin ýeterlik derejede giňdir we бүтін dünýäniň agramyny hem-de ýükgünü götermäге ýeterlik derejede berkdir. Diri Daş bolan Mesih bilen baglanyşyk arkaly bolsa, bu binýadyň üstünde guranlaryň hemmesi diri daşlara öwrülýär. Köp adamlar öz tagallalary bilen çapylýar, ýylmanýar we bezegli edilýär; emma olar “diri daşlar” bolup bilmeýärler, çünki olar Mesih bilen baglanyşykly dälirler. Bu baglanyşyksyz hiç bir adam halas bolup bilmez. İçimizde Mesihiň ýaşaýşy bolmazsa, synagyň tupanlaryna garşy durup bilmeris. Biziň ebedi howpsuzlygymyz berk binýadyň üstünde gurmagymyza baglydyr. Häzirki wagtda köpçülik heniz synagdan geçirilmedik binýatlaryň üstünde gurýar. Ýagys ýaganda, tupan joşanda we suw joşup gelende, olaryň öýi ýykylar, sebäbi ol ebedi Gaýanyň — baş burç daşy bolan Mesih Isanyň — üstünde bina edilmedikdir.”

““Söze бүдreyänler, boýun egmezlik edýänler üçin,” Mesih бүдremä sebäp bolýan gaýadyr. Emma ‘gurluşykçylar tarapyndan ret edilen şol daş, burçuň baş daşy boldy.’ Ret edilen daş kimin, Mesih hem Öz ýer yüzündäki gullugynda äsgerilmezlige we süteme döz geldi. Ol ‘adamlar tarapyndan ýigrenilip, ret edildi; hasrat adamy bolup, gaýgy bilen tanyşdy: ... Ol ýigrenildi, biz bolsa Ony hiç zat hasap etmedik.’ Işaya 53:3. Emma Onuň şöhratlandyryljak wagty golaýlapdy. Ölülere arasyndan direlmegi arkaly Ol ‘gudrat bilen Hudaýyň Ogly’ diýlip ygylan ediljekdi. Rimliler 1:4. Onuň ikinji gelişinde Ol asman bilen ýeriň Rebbi hökmünde aýan boljakdy. Häzir Ony haça çüýlemäге taýýarlananlar Onuň beýikligini tanarlar. Älemiň önünde ret edilen daş burçuň baş daşy bolar.”

“Onuň üstüne kim düşse, ol ony un edip owratjakdyr.” Mesihi ret eden halk tiz wagtda öz şäherleriniň we öz milletleriniň weýran edilşini görmelidi. Olaryň şöhraty döwler, ýel önündäki tozan kimin pytrap giderdi. Ýöne ýehudylary näme ýok etdi? Eger olar şol gaýanyň üstünde bina eden bolsadylar, ol olaryň howpsuzlygy bolardy; emma olary ýok eden hem şol gaýa boldy. Bu, äsgerilmedik Hudaýyň ýagşylygy, ýüz öwürilen dogrulyk, kiçeldilen rehimdi. Adamlar özlerini Hudaýa garşy goýdular, we olaryň gutulyşy boljak zadyň bary olaryň heläkçiligine öwrüldi. Hudaýyň ýaşaýşy üçin bellen zadynyň baryny olar ölüm diýip tapdylar. Ýehudylaryň Mesihi haça çüýelemeginiň içinde Iýerusalimiň weýrançylygy hem bardy. Kalwariýada dökülen gan olary bu dünýäde-de, geljek dünýäde-de heläkçilige gark eden agram boldy. Hudaýyň merhemetini ret edenleriň üstüne höküm inende, beýik ahyrky günde hem şeýle bolar. Olaryň бүдreme gaýasy bolan Mesih şol wagtda olaryň gözüne ar alyjy dag hökmünde görünär. Onuň yüz-görkünüň şöhraty, dogrular üçin ýaşaýşy bolsa, erbetler üçin ýuwudýan ot bolar. Ret edilen söýgi, äsgerilmedik merhemet sebäpli, günäkär ýok ediler.

Köp mysallar we gaýtalanyp aýdylan duýduryşlar arkaly Isa, Hudaýyň Ogluny ret etmegiň ýehudylara nähili netijä getirjekdigini görkezdi. Bu sözler arkaly Ol, ähli döwürlerde Özüni Halasgäri hökmünde kabul etmekden ýüz öwürýänleriň hemmesine ýüzlenýärdi. Her bir duýduryş olar üçindir. Harama öwrülen ybadathana, boýun egmedik ogul, ýalan üzümçilik edýänler, äsgermezçilikli gurluşykçylar — bularyň hemmesiniň her bir günäkäriň durmuş tejribesinde öz meňzeşi bardyr. Eger ol toba etmese, olaryň önünden nyşan beren hökmi onuňam paýyna düşer. “Desire of Ages”, 597–600.

Muny geljekki makalada dowam etdireris.